

Alexander McCall Smiths deckarböcker om Damernas detektivbyrå har sålt i ungefär 15 miljoner exemplar över hela världen. Att resa i Mma Ramotswes fotspår har blivit allt vanligare, vilket gjort att Botswanas huvudstad Gaborone för ovanlighetens skull blivit en turistattraktion.

På jakt efter verkligheten bakom boken

Romanfiguren Mma Ramotswé har satt Botswana på världskartan och de populära böckerna om Damernas detektivbyrå lockar allt fler "deckarturister" till landet.

GLÖM RESAN TILL PARIS och studiet av da Vinci-kodens hemligheter. Vad sägs istället om en litterär utflykt till Mochudi och en rooiboste på Zebra Drive?

För alla som har läst den brittiske författaren Alexander McCall Smiths böcker om Botswanas första kvinnliga detektiv låter detta säkert mycket lockande. Och sanningen är den, att i de vardagliga deckarfallens fotspår har det börjat dyka upp nyfikna turister.

– Det är omöjligt att säga exakt hur många som kommer eftersom alla inte följer med på de ordnade turerna. Men alla de stora resebyråerna säger att böckerna har gett ökad effekt för turistnäringen, säger Tim Race, reseledare i Botswana.

Han är anställd av företaget Africa Insight som fått exklusiva rättigheter till de guidade turerna i Mma Ramotswes fotspår. Det är en mängd researrangörer som hör av sig och vill anlita deras tjänster.

– Och det blir allt mer stressigt, konstaterar Tim Race.

Hittills har det mest varit amerikaner och briter som kommit, men intresset för hans tjänster finns även i övriga Västeuropa. Deckarturister har också dykt upp från Australien och grannlandet Sydafrika.

AFFÄRSIDÉN HAR HITTILLS VARIT EN SUCCÉ och under våren 2007 är det dags för de första svenska deckarturisterna att ge

sig av till Mma Ramotswes hemtrakter. Det är Fritidsresor som har hängt på den botswanska deckartrenden genom att anordna skraddarsydda resor via sitt systerföretag Temaresor. Det är inte billigt. 38 000 kronor för en biljett. Trots det såldes alla platser slut på en gång. Ännu en resa gjordes därför i ordning och den blev också fullbokad på kort tid.

– Det verkar ha funnits ett behov av en sådan resa, eftersom böckerna är extremt populära i Sverige, berättar Mats Bigård, reseproducent på Fritidsresor som har varit med och tagit fram paketresan.

Han är egentligen mer van vid att diskutera Botswanas vildmarker, som är det mer traditionella turistmålet. Alexander McCall Smith har, åtminstone tillfälligt, ändrat en del på det perspektivet i och med att många besökare numera väljer huvudstaden som huvudattraktion.

– Gaborone är egentligen en dammig afrikansk håla. Men författaren har lyckats göra platsen levande med sina miljö- och personbeskrivningar. Många har blivit lockade av att få se hur det ser ut, säger Mats Bigård.

– Men ska man producera en resa om en bok måste man även väva in det som folk normalt åker till Botswana för att se.

Det vill säga naturreservaten i Okavango-deltat och Kalahari-öknen. Unika naturfenomen med en mycket känslig natur som inte skulle klara av någon massturism. Något som aldrig kommer att hända i Botswana, inte ens med hjälp av Mma Ramotswe som turistmagnet, enligt Mats Bigård.

– Botswana har redan ett konstant tryck på det lilla som finns och det kommer inte att byggas ut. Då skulle man inte klara miljökraven. Det ska vara en lyx att åka dit.

OCH BEHOVEN KANSKE INTE ÄR LIKA STORA som i det kommersialiserade och fattiga safarilandet Kenya. Botswana är ett relativt välmående och välskött land, som tack vare diamantutvinningen inte har samma behov av att dra in pengar på turister.

Så frågan är om deckarturisterna i Botswana bara är en liten parantes, eller om det kommer att hålla i sig under en längre tid? Om charmen med Gaborone enbart hänger på Alexander McCall Smiths författarskap så gäller det att smida medan järnet är varmt. Innan deckarturisterna försvinner kommer antagligen flera lokala entreprenörer och utländska reseföretag, mer eller mindre seriösa, göra vad de kan för att tjäna en hacka på Mma Ramotswe.

– Ja, det kommer säkert att bli många som försöker haka på det här, förutspår Mats Bigård.

JACOB ZETTERMAN

KVINNORNAS BOTSWANA

Marianne Enge Swartz besökte Botswana på 80-talet och träffade och intervjuade olika kvinnor om deras livssituation. Besöket resulterade i en bok.

25 år senare har hon åter rest till Botswana för att följa upp vad som hänt i kvinnornas liv. Även detta besök resulterade i en bok, *Kvinnornas Botswana*.